

Teza: przedawnienie dyscyplinarne

Ustalenie czasu popełnienia przewinienia dyscyplinarnego ma istotne znaczenie dla pociągnięcia radcy prawnego do odpowiedzialności dyscyplinarnej. Jest ono ważnym składnikiem formułowania zarzutu popełnienia przewinienia i jest związane ze stosowaniem norm gwarancyjnych prawa dyscyplinarnego.

Sygn. akt: WO-179/18

POSTANOWIENIE

z dnia 19 marca 2019 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie

w składzie:

Przewodniczący: SWSD Dariusz Drozdowski - sprawozdawca

Sędziowie: SWSD Elżbieta Gajda-Krynicka, SWSD Juliusz Cybulski

Protokolant: Aneta Stefańska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego radcy prawnego Sławomira Pilipca

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 19 marca 2019 r. sprawy radcy prawnego A. N. i radcy prawnego B. S.

obwinionych o popełnienie przewinień dyscyplinarnych określonych w art. 64 ust.1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6 ust. 2, art. 8, art. 12 ust.1 i 2, art. 16 i art. 19 w zw. z art. 22 ust. 1 pkt d i ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego,

na skutek odwołania pokrzywdzonej od postanowienia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Katowicach z dnia 9 października 2018 r. w sprawie o sygn. akt: D 64/X/18 w przedmiocie umorzenia postępowania w stosunku do obwinionej B. S. i zawieszenia postępowania w stosunku do obwinionego A. N.

postanawia:

uchyla zaskarżone postanowienie w całości i przekazuje sprawę Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych w Katowicach do ponownego rozpoznania,

sygn. akt WO-179/18

Uzasadnienie

Zastępca Okręgowego Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Katowicach wnioskiem z dnia 24 kwietnia 2018 r., sygn. akt R.D. 64/X/2017/Wa, wniósł do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Katowicach: o ukaranie radcy prawnego A. N. za to, że:

I.

24. 09. 2014 r. w Bielsku-Białej wykonując uprzednio obsługę prawną Spółki pod firmą: (...) Sp. z o. o., której współnikami byli J. T. (1) i J. T. (2) przyjął pełnomocnictwo procesowe od J. T. (2), jako osoby fizycznej, oraz sporządził pozew o podział majątku wspólnego, w której to sprawie przeciwnikiem była J. T. (1) i występował w charakterze pełnomocnika przed SR w Bielsku- Białej II Wydział Cywilny sygn. akt: II Ns 2303/14, posiadając uzyskane w trakcie obsługi prawnej informacje stanowiące tajemnicę zawodową, a także posiadając szereg informacji prywatnych uzyskanych w trakcie przyjacielskich kontaktów łączących go z J. T. (1) i J. T. (2), które to tajemnice mógł wykorzystać w toku postępowania doprowadzając do zaistnienia konfliktu interesów, osiągnął nieuzasadnioną

przewagę nad przeciwnikiem procesowym, a także spowodował groźbę naruszenia tajemnicy zawodowej i podważył zaufanie do zawodu radcy prawnego

tj. popełnił czyn z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1870 ze zm.), art. 6 ust. 2, art. 8, art. 12 ust. 1 i 2 i art. 16 w zw. z art. 22 ust. 1 pkt d, i ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego obowiązującego do 01. 07. 2015 r.

II.

29. 12. 2016 r. w Bielsku-Białej wykonując uprzednio obsługę prawną Spółki pod firmą: (...) Sp. z o. o., których współnikami byli J. T. (1) i J. T. (2) przyjął pełnomocnictwo procesowe od J. T. (2), jako osoby fizycznej, oraz sporządził odpowiedź na apelację od wyroku SO w Bielsku-Białej z 08. 03. 2016 r., sygn. akt: I RC 982/14 orzekającego rozwiązanie przez rozwód małżeństwa J. T. (2) i J. T. (1), posiadając informacje prywatne uzyskane w trakcie przyjacielskich kontaktów łączących go z J. T. (1) i J. T. (2), które to tajemnice wykorzystał w toku postępowania doprowadzając w ten sposób do zaistnienia konfliktu interesów, osiągnięcia nieuzasadnionej przewagi nad przeciwnikiem procesowym, a także spowodował naruszenie tajemnicy zawodowej i podważył zaufanie do zawodu radcy prawnego

tj. popełnił czyn z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r o radcach prawnych (Dz.U. z 2017 r., 1870 ze zm.), art. 6 ust. 2, art. 8, art. 12 ust. 1 i 2, art. 16 i art. 19 w zw. z art. 22 ust. 1 pkt d i ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego obowiązującego do 01. 07. 2015 r.

o ukaranie radcy prawnego B. S. za to, że:

I.

28. 08. 2014 r. w Bielsku-Białej wykonując uprzednio obsługę prawną Spółki pod firmą: (...) Sp. z o. o., której współnikami byli J. T. (1) i J. T. (2) przyjęła pełnomocnictwo procesowe od J. T. (2), jako osoby fizycznej, oraz sporządziła pozew o rozwód do SO w Bielsku-Białej przeciwko J. T. (1) i występowała w charakterze pełnomocnika przed tym Sądem w sprawie sygn. akt: I RC 982/14, posiadając uzyskane w trakcie obsługi prawnej informacje stanowiące tajemnicę

*

zawodową, a także posiadając szereg informacji prywatnych uzyskanych w trakcie kontaktów łączących ją z J. T. (1) i J. T. (2), które to tajemnice mogła wykorzystać w toku postępowania doprowadzając w ten sposób do zaistnienia konfliktu interesów Stron, osiągnięcia nieuzasadnionej przewagi nad przeciwnikiem procesowym, a także spowodowała naruszenie tajemnicy zawodowej, jak również spowodowała groźbę naruszenia tajemnicy zawodowej i podważenie zaufania do zawodu radcy prawnego

tj. popełniła czyn z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1870 ze zm.), art. 6 ust. 2, art. 8, art. 12 ust. 1 i 2, art. 16 i art. 19 w zw. z art. 22 ust. 1 pkt d, i ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego obowiązującego do 01. 07. 2015 r.

II.

29. 08. 2014 r. w Bielsku-Białej wykonując uprzednio obsługę prawną Spółki pod firmą: (...) Sp. z o. o., której współnikami byli J. T. (1) i J. T. (2) przyjęła od J. T. (2), jako osoby fizycznej, pełnomocnictwo procesowe udzielone jej oraz r. pr. A. N. i r. pr. D. G., do reprezentowania Mocodawcy w sprawie o podział majątku wspólnego, w której to sprawie przeciwnikiem procesowym była J. T. (1), posiadając szereg informacji prywatnych uzyskanych w trakcie kontaktów łączących ją z J. T. (1) i J. T. (2), które to tajemnice mogła wykorzystać w toku postępowania doprowadzając w ten sposób do zaistnienia konfliktu interesów, osiągnięcia nieuzasadnionej przewagi

nad przeciwnikiem procesowym, a także spowodować groźbę naruszenie tajemnicy zawodowej i podważenie zaufania do zawodu radcy prawnego

tj. popełniła czyn z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r o radcach prawnych (Dz.U. z 2017 r., 1870 ze zm.), art. 6 ust. 2, art. 8, art. 12 ust. 1 i 2, art. 16 i art. 19 w zw. z art. 22 ust. 1 pkt d i ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego obowiązującego do 01. 07. 2015 r.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Katowicach na rozprawie w dniu 9 października 2018 r. postanowieniem z dnia 9 października 2018 r., sygn. akt D 64/X/18, postanowił:

1.

umorzyć postępowanie wobec obwinionej radcy prawnego B. S. na podstawie art. 70 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych

2.

zawiesić postępowanie wobec obwinionego radcy prawnego A. N. do czasu uprawomocnienia się wyżej wymienionego w punkcie 1 postanowienia o umorzeniu postępowania, na podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 22 § 1 k.p.k.

Uzasadniając swoje rozstrzygnięcie odnośnie umorzenia postępowania wobec obwinionej Okręgowy Sąd Dyscyplinarny wyjaśnił, że należało tak postąpić zgodnie z art. 70 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, ponieważ Rzecznik Dyscyplinarny wydał postanowienie o wszczęciu dochodzenia po upływie trzech lat od popełnienia przewinień dyscyplinarnych. Co się natomiast tyczy zawieszenia postępowania wobec obwinionego, to Okręgowy Sąd Dyscyplinarny wyjaśnił, że kierował się art. 22 § 1 k.p.k. i zasadą ekonomiki procesowej, że w przypadku ewentualnego uchylecia postanowienia w stosunku do obwinionej, sprawa będzie wymagała łącznego rozpoznania ze względu na sformułowane zarzuty.

Od tego postanowienia w całości na niekorzyść obojga obwinionych odwołała się pokrzywdzona J. T. (1). W odwołaniu z dnia 30 października 2018 r. zarzuciła:

1)

naruszenie art. 70 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 74¹ pkt 2 ustawy o radcach prawnych i art. 6 § 1 k.k.

2)

art. 70 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych

3)

art. 74¹ pkt 1 w zw. z art. 22 § 1 k.p.k.

Pokrzywdzona wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości. W uzasadnieniu odwołania pokrzywdzona podniosła, że charakter czynów zarzuconych obwinionej wskazuje na to, że miały one charakter przewinień rozciągniętych w czasie, wieloczynowych, trwałych, a także o charakterze ciągłym, co oznacza, że bieg okresu przedawnienia należy liczyć od zaprzestania utrzymywania stanu bezprawnego. W tym przypadku, jak wskazała pokrzywdzona, czyny zarzucane obwinionej nie ograniczały się do przyjęcia przez nią pełnomocnictwa procesowego od J. T. (2), lecz obejmowały również reprezentowanie go w postępowaniach sądowych przeciwko pokrzywdzonej. A to oznacza, że stan bezprawności utrzymywał się tak długo, jak obwiniona prowadziła sprawę jako pełnomocnik i bieg przedawnienia jej przewinienia dyscyplinarnego mógł się rozpocząć dopiero z chwilą zakończenia prowadzenia przez nią sprawy przeciwko pokrzywdzonej, a nie jak to błędnie przyjął Okręgowy Sąd Dyscyplinarny z chwilą przyjęcia

przez nią pełnomocnictwa procesowego. Dlatego w ocenie pokrzywdzonej nie wystąpiła okoliczność dająca podstawę do umarzania postępowania dyscyplinarnego przeciwko obwinionej. Odwołująca podniosła też, że nie wystąpiła także przesłanka do zawieszenia postępowania wobec obwinionego, ponieważ w sprawie nie zaistniała długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie zważył, co następuje:

Odwołanie pokrzywdzonej okazało się zasadne, doprowadzając do wydania postanowienia o charakterze kasatoryjnym.

Na podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 2115 ze zm.) do postępowania w sprawach w niej nieuregulowanych stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego oraz rozdziałów I-III Kodeksu karnego. Odnośnie przedawnienia karalności przewinień dyscyplinarnych ustawa o radcach prawnych w art. 70 stanowi jedynie, że:

- nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, jeżeli od czasu popełnienia przewinienia upłynęły trzy lata, a w przypadkach przewidzianych w art. 11 ust. 2 - rok (ust. 1)
- w razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło pięć lat, a w przypadkach przewidzianych w art. 11 ust. 2 - trzy lata (ust. 2) - jeżeli czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne następuje dopiero z upływem okresu przedawnienia karalności przestępstwa (ust. 3).

W tej sprawie Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego dochodzenie z zawiadomienia pokrzywdzonej J. T. (1) przeciwko obwinionym radcom prawnym A. N. i B. S. wszczął postanowieniem z dnia 18 września 2017 r., sygn. akt R.D. 64/X/2017/Wa. We wniosku o ukaranie obwinionej czas popełnienia przez nią dwóch zarzuconych jej przewinień dyscyplinarnych określił wprost odpowiednio na dzień 28 sierpnia 2014 r. i dzień 29 sierpnia 2014 r.

Ustalenie czasu popełnienia przewinienia dyscyplinarnego ma istotne znaczenie dla pociągnięcia radcy prawnego do odpowiedzialności dyscyplinarnej. Jest ono ważnym składnikiem formułowania zarzutu popełnienia przewinienia i jest związane ze stosowaniem norm gwarancyjnych prawa dyscyplinarnego. Zgodnie z odpowiednio stosowanymi przepisami art. 366 § 1 k.p.k. i art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. obowiązkiem sądu dyscyplinarnego jest wyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy w tym czasie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, a następnie dokładne określenie przypisanego obwinionemu radcy prawnemu czynu w orzeczeniu. Stosując odpowiednio przepis art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k. określający, co powinien zawierać akt oskarżenia, można stwierdzić, że dokładne określenie zarzuconego, a następnie przypisanego radcy prawnemu przewinienia dyscyplinarnego powinno zawierać, poza wskazaniem czasu i miejsca jego popełnienia, opis czynu niezbędny z punktu widzenia deontologicznych znamion danego przewinienia. Opis czynu przypisanego to dokładny opis wszystkich elementów czynu mających znaczenie dla prawidłowej jego kwalifikacji, niepomijający żadnego aspektu zachowania należącego do znamion danego typu przewinienia dyscyplinarnego. Opis czynu ma przedstawić jego istotę, którą charakteryzują wymienione wcześniej elementy, przy czym słowo dokładnie należy rozumieć jako konieczność objęcia opisem tych właśnie elementów istotnych, które mają znaczenie dla indywidualizacji czynu, nie zaś konieczność szczegółowego opisywania każdej z czynności sprawczych czy każdego z zachowań, jakie radca prawny podjął. O indywidualizacji czynu decydują: podmiot czynu, przedmiot czynności wykonawczej, sposób zachowania, okoliczności czynu (czas, miejsce, sytuacja) oraz skutki czynu.

Odnosząc powyższe do rozpatrywanej sprawy, gdyby jedynie literalnie odczytywać czas popełnienia zarzuconych przewinień dyscyplinarnych (odpowiednio na dzień 28 sierpnia 2014 r. i dzień 29 sierpnia 2014 r.), to ma rację Okręgowy Sąd Dyscyplinarny wskazując w zaskarżonym postanowieniu, że od dni popełnienia tych przewinień dyscyplinarnych do dnia wszczęcia postępowania dyscyplinarnego (dochodzenia) upłynęły już trzy lata. Przy takim

ustaleniu Okręgowy Sąd Dyscyplinarny miałby podstawy do umorzenia postępowania dyscyplinarnego przeciwko obwinionej na podstawie odpowiednio zastosowanego art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k.

W tym aspekcie omówionego wcześniej opisu czynu należy jednak pamiętać, że to nie sam opis czynu wiąże, ale pewne zdarzenie historyczne, i możliwa jest różna modyfikacja zarzutów. Przenosząc to na rozpoznawaną sprawę trzeba wskazać, że oba czyny zarzucone obwinionej jakkolwiek wskazują konkretne daty popełnienia przewinień dyscyplinarnych (odpowiednio dzień 28 sierpnia 2014 r. i dzień 29 sierpnia 2014 r.), które są datami udzielenia pełnomocnictw procesowych, to jednak określając znamiona przewinień opisują działania, których miała dopuścić się obwiniona już po tych datach. Świadczą o tym choćby takie sformułowania jak „sporządziła pozew”, „występowała w charakterze pełnomocnika”, „mogła wykorzystać w toku postępowania”. Oznacza to, że Rzecznik Dyscyplinarny przewinienie dyscyplinarne obwinionej powiązał nie tylko z samym faktem przyjęcia przez obwinioną pełnomocnictw procesowych od J. T. (2), ale także z postępowaniem obwinionej już po udzieleniu tych pełnomocnictw, a wynikającym z obowiązków pełnomocnika procesowego. Stąd nie można przyjąć za prawidłowe bez dokładnego ustalenia ram czasowo-przedmiotowych zarzucanych przewinień dyscyplinarnych, że doszło do przedawnienia ich karalności. W tym kontekście na tym etapie sprawy należy wskazać, co zresztą powinno być także przedmiotem dokładnych ustaleń dowodowych Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego, że sprawa rozwodu pokrzywdzonej miała się zakończyć dnia 17 maja 2017 r., a sprawa o podział majątku 15 czerwca 2018 r.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny postanawiając zdecydowanie, że doszło już do przedawnienia karalności przewinień dyscyplinarnych zarzuconych obwinionej, odnośnie ram czasowych tych przewinień nie poczynił żadnych ustaleń, co do ich charakteru. Rzecz bowiem w tym, że pojęcie „przestępstwa/przewinienia dyscyplinarnego rozciągniętego w czasie”, na jakie powołała się pokrzywdzona w odwołaniu, nie jest pojęciem prawnym, a jedynie prawniczym, które obejmuje różne konstrukcje, a więc np. przewinienia trwałe, czy wieloczynowe, jak i przewinienie ciągłe. Dla przypomnienia, przewinienie trwałe polega na wywołaniu i utrzymaniu stanu bezprawnego (art. 64 ust. 1 ustawy o radach prawnych stanowi, że radcowie prawni podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych). W tej sprawie wyraźna jest rozbieżność pomiędzy wskazaniem, że przewinienie zostało popełnione w konkretnym dniu a zawarciem w dalszym opisie przewinienia działań radcy prawnego mających mieć miejsce dopiero po tym dniu. W tych warunkach obowiązkiem Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego było ustalenie, czy przewinienie dyscyplinarne zarzucone obwinionej zaistniało z dniem przyjęcia pełnomocnictwa i w tym dniu ustał stan bezprawności, czy też stan ten trwał dopóki obwiniona działała na podstawie tego pełnomocnictwa i wykonywała czynności przywoływane w zarzucie.

Stąd też przedwcześnie bez wystarczających ustaleń faktycznych Okręgowy Sąd Dyscyplinarny przyjął, że doszło do przedawnienia karalności przewinień dyscyplinarnych zarzuconych obwinionej i niezasadnie umorzył z tego powodu postępowanie dyscyplinarne. Dlatego Wyższy Sąd Dyscyplinarny uchylił zaskarżone postanowienie w punkcie 1 i przekazał sprawę Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpatrzenia.

Konsekwencją uchylenia punktu 1. zaskarżonego postanowienia stała się konieczność uchylenia także jego punktu 2. dotyczącego zawieszenia postępowania dyscyplinarnego wobec obwinionego radcy prawnego A. N.. Nie ma bowiem przeszkody do prowadzenia tego postępowania.

Orzekając ponownie Okręgowy Sąd Dyscyplinarny uwzględni koszty postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w kwocie 1.200,00 zł oraz koszty poniesione przez pokrzywdzoną w związku ze stawiennictwem na posiedzeniu (523,60 zł koszty biletów kolejowych) i udzieleniem pełnomocnictwa pełnomocnikowi według norm przepisanych.

W tych warunkach Wyższy Sąd Dyscyplinarny postanowił jak na wstępie.